

I

LOVE...

De liefde voor het spoor zit diep bij Els Fluiters. Daarom is ze dolblij dat ze haar herinneringen en kennis kan doorgeven aan haar kleindochter. Want Fleur gaat maar wát graag mee naar de treinen!

...(stoom)treinen

“Oma, ik ben het kindje dat zonder papa en mama op reis is en dan was jij de conducteur. Goed?” Fleur Saat (8) huppelt over het perron naar de grote loods waarin de treinstellen staan. Ook het museum is hier te vinden. Fleur komt hier duidelijk vaker. Els Fluiter (59) draagt voor de gelegenheid haar conducteursblouse mét sjaal! Ze is al jaren nauw betrokken bij museumspoorlijn S·T·A·R (zie kader). Ze doet de pr en tijdens rijdagen vervult ze de rol van conducteur, waarvoor ze een echt examen heeft afgelegd. “Dan ziet het hier zwart van de mensen.”

Met de papelepel

De liefde voor alles wat met het spoor te maken heeft, is voelbaar zodra we het museumgedeelte binnenlopen. “Hier is zoveel van vroeger te vinden.” Els wijst op rangeerlampen, lakstiften, een foto van mannen werkzaam aan een baanvak en de koperen toeters waarmee ze elkaar moesten waarschuwen als er een trein aan kwam. “En dat ging ook weleens mis!” Els is opgegroeid met het spoor. Haar opa was ploegbaas bij de ‘Dienst Weg en Werken’ en haar vader ging weer werken in zijn ploeg. “Dat zag je vaak bij het spoor: hele families in één ploeg. Die sociale controle was handig voor de werkgever.” Vakanties werden ook langs de spoorbaan gevierd. Overal in Europa. Gewoon door woningruil met buitenlandse collega’s. Uit eten? Ja hoor, maar wel in een stationsrestaurant. De mooiste herinneringen heeft Els aan de tijd in Bunnik, waar haar vader overwegwachter was. Tussen de middag schrokte ze snel haar eten naar

binnen, want daarna moest ze met een pannetje eten naar haar vader. Het kwam voor dat ze daarna de school helemaal vergat en te laat kwam. Bomen dichtdraaien, een stoere klus voor een klein meisje. “En dan lekker net voor een vrachtwagen met limonade van Vrumona. Stout hè?” lacht ze. Vlak bij de overweg lag ook een rangeerterrein waar ze leert rijden op een SIK, een rangeerlocomotief. Het liefst was ze lokettiste geworden, maar daar stak opa een stokje voor. Het wordt de verpleging, maar wel in een ziekenhuis naast het rangeerterrein waar haar vader inmiddels werkte. Els trouwt met Piet (62) en krijgt samen met hem twee dochters, Brenda en Annelies, die ook heel wat treinen te zien krijgen. Als Piet op z’n 55ste weg mag bij de brandweer, houdt Els het na 32 jaar voor gezien in de verpleging. De meiden zijn inmiddels de deur uit en omdat Els en Piet na het overlijden van hun ouders geen binding meer hebben met Bunnik, verkassen ze in 2003 naar het Drentse Borger.

Onverwacht weerzien

Op de fiets verkennen ze hun nieuwe leefomgeving. Bij Wildervank moeten ze over een spoorovergang. Els ziet het meteen: dat spoor wordt bereden! En inderdaad: er komt een man aan die zegt: “Wacht maar even, de trein komt zo.” Dat was de eerste kennismaking met locomotief ‘Emma’. De weg naar de S·T·A·R in Stadskanaal is daarna snel gevonden. Daar ziet Els tijdens een rondleiding de SIK terug, het rangeerlocomotiefje uit haar jeugd. Er op

rijden mag eigenlijk niet, maar omdat de machinisten denken dat ze dat toch niet kan, mag ze het proberen. “Nou, dat was wat! Dat hadden ze van een vrouw niet gedacht.”

Speels leren

Samen met Fleur poseert ze op ‘haar’ SIK die voor de gelegenheid is getooid met antieke koplampen. “Ik zie aan Fleur hoe leuk dit voor kinderen is. Als ze bij ons is gaan we altijd even naar de S·T·A·R. En met kinderdagen deelt ze flyers uit aan toeristen of rijdt ze mee op de trein.” Educatie, dat is waar Els zich op wil gaan richten. Ze wil kinderen laten zien dat niet alles vanzelfsprekend is. Tijdens vakanties in haar jeugd heeft Els de meest primitieve stoomtreinen zien rijden. Daarna volgde de dieselperiode met de Blauwe Engel en vervolgens de gele treinen, de ‘Hondenkoppen’. Dat alles wil Els vastleggen voor een educatiecentrum, waar kinderen op een speelse manier kunnen leren. Het is Els op haar lijf geschreven. Niet ieder meisje heeft een oma die veel over treinen weet én op een locomotief kan rijden!

S·T·A·R en andere historie

S·T·A·R (Stichting Stadskanaal Rail) rijdt sinds 1994 met een historische stoomtrein tussen Veendam en Musselkanaal. Doel? Het behouden van de spoorlijn als industrieel monument van de veenkoloniën. Op zoek naar meer trajecten waar de stoomtrein historie levend wordt gehouden? Surf naar www.railmusea.nl.

...poppenhuizen

Poppenhuizen kinderspeelgoed? Niks daarvan! Negentig procent van alle poppenhuizen in Nederland is in het bezit van en gemaakt door volwassenen! Maar het blijft geweldig om er samen met uw kleinkind aan te werken.

In de zeventiende eeuw lieten welgestelde kooplieden poppenhuizen bouwen door vooraanstaande ambachtslieden. Deze huizen dienden vooral om mee te pronken. Er ontstond zelfs een gilde dat zich toelegde op het nabootsen van de werkelijkheid in miniatuur met kostbare materialen. Nederland dreef handel met de hele wereld en uit die verre landen kwamen ook de mooiste miniaturen mee, die met liefde werden afgenomen door de rijken om hun collecties mee aan te vullen. De waarde van de poppenhuizen kon zo flink oplopen. Bijna de toenmalige kostprijs van een echt Amsterdams grachtenpand! Later kwamen er ook poppenhuizen voor de oudere dochters van de gegoede

burgerij. De meisjes leerden, onder toezicht van een volwassene, wat er allemaal kwam kijken bij het bestieren van een huishouding. Ter voorbereiding op hun taak na het huwelijk!

Besmet met het virus

Poppenhuizen gingen meerdere generaties mee en het is leuk om te zien wat er door de tijd aan nieuws werd toegevoegd. Ook bleven dingen in miniatuur bewaard, die in het werkelijke leven verdwenen. Bijzondere parketvloeren, speciaal beddengoed, gebruiksvoorwerpen waarvan de gebruiksfunctie soms nog maar moeilijk te achterhalen was. Poppen gingen met de mode mee. Nieuwere kleding kwam over de oude, waardoor

trends goed te volgen waren. Er zijn een aantal goed onderhouden poppenhuizen bewaard gebleven. Bijvoorbeeld in het Rijksmuseum in Amsterdam en het Frans Halsmuseum in Haarlem. “De poppenhuisbouwers van nu zijn te verdelen in twee stromingen: verzamelaars en zelfmakers”, vertelt Lia van der Spek uit Houten. “Verzamelaars struinen beurzen en markten af op zoek naar bijzondere objecten en hebben daar zomaar 100 euro voor over. De zelfmakers, verreweg de grootste groep, vinden het een uitdaging om, liefst van waardeloos spul, iets moois te produceren. Bij die laatste groep kun je beter uit de buurt blijven: zij zijn besmet met het virus!” Bij Lia sloeg het virus toe na het zien van de

‘Het is bijna kunst wat er door sommigen wordt gemaakt’

bouwwerken van Hundertwasser in Wenen en van Gaudí in Barcelona. Ze bouwde zelfs haar eigen ‘Hundertwasserhaus’. Opvallend vindt ze het niveau van de bouwwerken. “Twintig jaar geleden, toen ik begon, was er nog een hoop gefröbel. Nu is het bijna kunst wat er door sommigen wordt gemaakt. Je ziet, net als in de echte wereld, specialismen ontstaan.”

Rommelmakten afstruinen

Sylvia Beuker (55) uit Bellingwolde behoort tot de groep van zelfmakers. Ook zij raakte besmet en stak vervolgens haar man Herman aan. “Ik ben opgegroeid bij mijn oma en had daar geen pop. Na mijn huwelijk had ik het met Herman over een poppenhuis. ‘Als je dat zo mooi vindt, gaan we dat gewoon maken’, zei hij.” Het werd een hobby waar ze wekelijks vele uurtjes aan spenderen. Samen maken ze de poppenhuizen en miniaturen zo waarheidsgetrouw mogelijk, schaal 1:12 en soms zelfs 1:144! “Weet je waarom het je zo pakt? Je kunt er zo veel van jezelf in kwijt! Al je dromen: bouw ze maar! De een bouwt zijn ouderlijk huis na, de ander het droomhuis dat hij nooit zal bezitten. Je ziet ook vaak dat echtparen deze hobby delen. Alle denkbare technieken komen voorbij, van zagen tot borduren. Je kunt elkaar dus geweldig aanvullen!” Sylvia is de trotse oma van Wesley (2) en Michael (10). Met Michael heeft Sylvia al eens een poppenhuis gemaakt in een kartonnen doos. In de gang hangt een replica van Wesleys babykamer. Dezelfde kleuren, dezelfde meubeltjes. Zelfs het babyfotoalbum ontbreekt niet. Mag hij overal mee spelen? “Nu nog niet, hij zou te veel slopen. Maar ik hoop echt dat hij het leuk gaat vinden. Ik zou alle oma’s die

graag knutselen willen adviseren: maak een kastje, bijvoorbeeld van een fotolijstje waar opa een hokje achter timmert, of gebruik een kant-en-klare verzamellijst van Ikea. Maak telkens samen met je kleinkind een miniatuur. De inhoud van het kastje groeit met elk bezoek. Zo zie je of je kleinkind het leuk vindt om dit met jou te doen. Samen op rommelmarkten snuffelen naar beestjes voor een trekkarretje of scharrelen tussen sleutelhangers: daar zitten soms grappige dingen aan in precies de goede maat. Als je kleinkind al een poppenhuis heeft, is dat helemaal geweldig! Van allerlei ‘waardeloos’ materiaal kun je de leukste dingen maken.”

Waarheidsgetrouw

Ook Josje Veenbos ziet - vanuit haar achtergrond als lerares tekenen en

textiele werkvormen - een scala aan mogelijkheden voor sociale, creatieve en educatieve interactie tussen grootouder en kind. “Mij geeft het hele proces veel voldoening. In de voorbereiding van een project komen kunstgeschiedenis, architectuur en kunst om de hoek kijken om een waarheidsgetrouw ontwerp te maken. Vervolgens moet je allerlei technieken ‘ontdekken’ en uitvoeren. Mijn tips en missers deel ik via mijn website.”

Miniatuurwereld

En dat is precies wat zo opvalt in de miniatuurwereld: het samen delen, samen doen. Aan de keukentafel of via internet. Het belangeloos doorgeven van tips en trucs, gratis workshopjes en patroontjes, het ruilen van miniatuurtjes. Daar kan de echte wereld nog een puntje aan zuigen!

Kerstbeertje maken?

De foto's voor dit artikel werden gemaakt bij Sylvia Beuker (zie ook www.lutjeboudel.punt.nl). Speciaal voor OOK-lezers maakte zij een werkbeschrijving van een (kerst)beertje. Mail naar sylvia@lutjeboudel.nl en u krijgt haar idee toegestuurd.

Inspiratie op het web

Voelt u het inmiddels kriebelen en wilt u zelf aan de slag?

Laat u inspireren door de volgende sites:

- www.spekbeek.nl • www.marmod.nl • www.inhetpoppenhuis.nl
- www.pennydolls.nl • www.josje.bouwt.com

TIP Kijk eens met andere ogen naar de dingen die u weggooit:

- De dop van de tandpasta is een bloempot.
- Stukjes rondhout worden voorraadpotten en koektrommels met een mooie knoop als deksel.
- Drukknoppen en tandwielletjes worden wielen of een autostuur.

- Plaatjes uit folders, verkleinde kleurplaten, foto's van idolen en kleurige postzegels vormen in een lijst van lucifers ineens kunstwerken voor aan de muur.
- Doppen van uitgedroogde viltstiften worden, als u er een stukje afsnijdt, kleurige bekertjes.
- Een zwartgelakt Yakult-flesje is bijna een potkachel.

